

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Stroomschema Voorwaardelijke Machtiging

bij jongeren met een LVB

wet
zorg en
dwang

Stroomschema Voorwaardelijke Machtiging

bij jongeren met een LVB

Inleiding

Dit stroomschema is ontwikkeld door de Vereniging Orthopedagogische Behandelcentra (VOBC) in opdracht van het ministerie van VWS. Het bevat informatie over de Voorwaardelijke Machtiging (VWM) in het kader van de Wet Zorg en Dwang (Wzd).¹ Een VWM is bedoeld voor jongeren met een LVB bij wie door het maken van bindende afspraken over het gedrag enerzijds het risico op 'ernstig nadeel' kan worden voorkomen en anderzijds een gedwongen opname op basis van een RM kan worden vermeden.

De doelgroep van dit stroomschema betreft jongeren met een licht verstandelijke beperking die bij een gespecialiseerde zorgaanbieder verblijven in het kader van door gemeenten gefinancierde jeugdhulp. Deze zorgaanbieders betreffen met name de lidinstellingen van de Vereniging Orthopedagogische Behandelcentra. De VWM is alleen van toepassing voor jongeren met een licht verstandelijke beperking vanaf het 18de jaar tot aan het 23ste jaar.

De focus van dit stroomschema is smal. Het gaat uit van de situatie dat een VWM wordt aangevraagd door een zorgaanbieder waar een jongere is opgenomen. Beschreven worden alle verplichtingen die de betrokken instanties hebben jegens elkaar en jegens de jongere en diens wettelijke vertegenwoordiger.²

De juridische basis voor het verblijf van de jongeren is de instemming van de ouders dan wel een kindbeschermingsmaatregel. In een aantal gevallen

blijkt het wegvallen van deze juridische basis voor jongeren een doorslaggevende reden om op hun 18de verjaardag 'hun vrijheid tegemoet te gaan' en zich te onttrekken aan de behandeling die volgens de zorgverantwoordelijke professional gedurende een langere periode noodzakelijk is. Hierdoor lopen zij een aanzienlijk risico om maatschappelijk te gronde te gaan of op ander "ernstig nadeel" zoals dat in de Wzd is omschreven. Indien dit risico zich voordoet en daarbij een gedwongen opname zoveel als mogelijk te voorkomen, kunnen met deze jongeren voorwaarden worden afgesproken waaraan de jongere zich moet houden om een gedwongen opname te voorkomen.

Het aanvragen van een VWM is een procedure waar meerdere organisaties en meerdere typen professionals bij zijn betrokken. Onderstaand stroomschema beoogt de procedure zodanig te ondersteunen dat voor alle betrokkenen helder is wat gedaan moet worden om de procedure zorgvuldig en conform de wet te laten verlopen. Bij het aanvragen van een VWM is met name van belang dat door de zorgaanbieder tijdig wordt begonnen, dat tijdig met de jongere (en diens wettelijke vertegenwoordiger) wordt gecommuniceerd en dat alle relevante informatie vervolgens wordt verzameld en beschikbaar gesteld voor het CIZ en de rechtbank.

Dit stroomschema is tot stand gekomen in nauw overleg met juristen, vertegenwoordigers van de beroepsorganisaties NVO, NIP, NVAVG, vertegenwoordigers van zorgaanbieders en vertegenwoordigers van het CIZ.

¹ Voorwaardelijke Machtiging wordt afgekort als VWM, om daarmee verwarring te voorkomen met de Voorlopige Machtiging die is vastgelegd in de Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg.

² Een jongere kan ook zelf een VWM aanvragen.

De zorgaanbieder (de zorgverantwoordelijke³ of de Wzd-functionaris)

Actie	Overwegen en besluiten een VWM aan te vragen	Het aanvragen van een VWM ⁴
Wat	<ul style="list-style-type: none"> • Onderzoekt op welke wijze en met welke deskundigen binnen een vrijwillig kader zorg kan worden verleend waardoor ernstig nadeel kan worden voorkomen. (art. 9 Wzd). • Stemt de overwegingen om een VWM aan te vragen af met de wettelijke vertegenwoordiger en zo nodig met de gezinsvoogd. • Stelt vast wie eerstverantwoordelijke is voor de VWM-aanvraag. • Volgt het eigen protocol van de zorgaanbieder. 	<p>Levert aan bij het CIZ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De aanvraag voor een VWM • Een afschrift van het zorgplan met daarin, conform artikel 9 van de Wzd: <ul style="list-style-type: none"> - De uitkomsten van het overleg van de zorgverantwoordelijke met tenminste een deskundige van een andere discipline dan de eigen discipline met betrekking tot: <ul style="list-style-type: none"> ◦ Wat het ernstig nadeel voor de jongere is op basis van een risicotaxatie. ◦ Wat de oorzaak van het gedrag van de jongere zou kunnen zijn waardoor ernstig nadeel zou kunnen ontstaan. ◦ Welke rol de interactie tussen jongere en omgeving speelt bij het ontstaan van ernstig nadeel. ◦ Welke mogelijkheden voor vrijwillige zorg zouden kunnen worden benut om het ernstig nadeel te voorkomen, waardoor geen of minder onvrijwillige zorg nodig is. • De argumenten waarom het gedrag als gevolg van de verstandelijke beperking al dan niet in combinatie met een psychische stoornis leidt tot (het risico op) ernstig nadeel. • De argumenten waarom het ernstig nadeel slechts kan worden afgewend door het stellen en naleven van voorwaarden. <ul style="list-style-type: none"> ◦ SMART geformuleerde, in voor de jongere begrijpelijk taal, van de voorwaarden waaraan de jongere zich in het kader van een VWM zou moeten houden. ◦ De argumenten waarom aannemelijk is dat de jongere de voorwaarden in het zorgplan zal naleven.

³ Bij de gespecialiseerde zorgaanbieders is in de meeste gevallen een gedragsdeskundige aangewezen als zorgverantwoordelijke. Dit kan ook een arts zijn. Zie ook artikel 2 van de Regeling zorg en dwang (Rzd).

⁴ Op grond van de Wzd is de aanvrager niet verplicht de genoemde stukken mee te sturen, maar het is zeer behulpzaam bij de procedure indien ze worden meegestuurd.

Wat		<ul style="list-style-type: none"> - De naam van de geregistreerde accommodatie van de instelling die bereid is de jongere op te nemen als deze zich niet aan de voorwaarden houdt, of als ernstig nadeel niet kan worden afgewend ondanks het naleven van de voorwaarden. Deze instelling heeft deze bereidheid in het zorgplan beschreven. - Een uittreksel uit het gezagsregister (BW Boek 1, art. 244). - Ondercuratelestelling: uittreksel uit het Centraal curatele- en bewindregister. - Mentorschap: afschrift van de beschikking van de rechter (in bezit bij de wettelijk vertegenwoordiger van de jongere). • De gewenste geldigheidsduur van de VWM. • De medische verklaring (zie hieronder). • Indien het een verlenging is: beschrijving van de toestand van de jongere, van de aan hem verleende zorg en de effecten daarvan.
Termijnen	Minimaal een half jaar voor de 18 ^{de} verjaardag van de jongere.	Drie maanden voor de 18 ^{de} verjaardag
Communicatie	Informeert de jongere, diens wettelijke vertegenwoordiger en zo nodig de gezinsvoogd dat het aanvragen van een VWM overwogen wordt.	De zorgverantwoordelijke informeert de jongere, diens wettelijke vertegenwoordiger en zo nodig de gezinsvoogd over dit overleg en biedt hen de mogelijkheid om hierbij aanwezig te zijn.

De ter zake deskundige externe arts (AVG)⁵

Actie	Opstellen medische verklaring
Wat	<ul style="list-style-type: none">• Overlegt met de zorgaanbieder en met de bij de zorg betrokken (huis)arts.• Onderzoekt persoonlijk de jongere.• Onderzoekt of er een medische oorzaak is voor het probleemgedrag.• Consulteert zo nodig een andere discipline, zoals een psychiater, een orthopedagoog of een GZ-psycholoog. <p>Levert aan het CIZ een verklaring waarin:</p> <ul style="list-style-type: none">• Dezelfde elementen die aan de orde komen als in de verklaring van de zorgaanbieder en in het bijzonder wordt beargumenteerd waarom<ul style="list-style-type: none">◦ het gedrag van de jongere, als gevolg van zijn verstandelijke beperking en/of een daarmee gepaard gaande psychische stoornis, leidt tot ernstig nadeel en,◦ het ernstig nadeel buiten een geregistreerde accommodatie alleen kan worden afgewend door het stellen en naleven van voorwaarden.
Termijnen	Drie maanden voor de 18 ^{de} verjaardag van de jongere, maar nadat de zorgaanbieder de documenten voor het CIZ heeft opgesteld. ⁶
Communicatie	

⁵ De dominante problematiek bij de jongeren betreft de verstandelijke beperking. Daarom wordt er in dit stroomschema gekozen voor een AVG als ter zake kundige arts. Wanneer er sprake is van psychiatrische problematiek raadpleegt de AVG een psychiater.

⁶ Van belang dat de verklaring tijdig is ten behoeve van de procedure, maar ook niet te vroeg. Wanneer de verklaring van de deskundige externe arts ouder is dan drie maanden kan de rechter een nieuwe medische verklaring eisen.

Beoordeling door het CIZ (Wzd-commissie bestaande uit een Wzd medewerker en een medisch adviseur)

Actie	Beoordeling van de aanvraag door een medisch adviseur en Wzd medewerker samen. Zij besluiten om wel of niet een verzoekschrift tot het verlenen van een voorwaardelijke machtiging in te dienen bij de rechtbank.
Wat	<p>Beoordeelt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • of het gedrag van de jongere als gevolg van zijn verstandelijke beperking, dan wel als gevolg van een daarmee gepaard gaande psychische stoornis of een combinatie daarvan, leidt tot ernstig nadeel, en • of het ernstig nadeel buiten een geregistreerde accommodatie slechts door het stellen en naleven van voorwaarden kan worden afgewend.
Termijnen	Zo spoedig mogelijk maar in ieder geval binnen drie weken na ontvangst van het verzoek.
Communicatie	
Wat	Beslissing optie 1: Het CIZ dient geen verzoekschrift in tot het verlenen van een voorwaardelijke machtiging bij de rechtbank Tegen de beslissing van het CIZ is geen bezwaar en beroep mogelijk.
Termijnen	
Communicatie	CIZ informeert de aanvrager
Wat	Beslissing optie 2: Het CIZ dient wel een verzoekschrift in bij de rechtbank Het CIZ verstuurt de volgende documenten naar de rechtbank: <ul style="list-style-type: none"> • Een Wlz-indicatie of een medische verklaring waaruit blijkt dat, vanwege de verstandelijke beperking, zorg zoals bedoeld in de Wzd aangewezen is. (en dus niet binnen de Wvggz). • De aanvraag bij het CIZ en alle daarbij gevoegde documenten van de zorgaanbieder en de ter zake deskundige externe arts. Het CIZ vermeldt de gewenste duur van de voorwaardelijke machtiging.
Termijnen	
Communicatie	

De rechtbank

Actie	Besluit nemen over het verzoek.
Wat	<ul style="list-style-type: none">• Draagt zorg voor een advocaat voor de jongere, tenzij de jongere daartegen bedenkingen heeft geuit.• Stelt de jongere in staat zijn standpunt naar voren te brengen. De rechter bezoekt zo nodig de jongere bij de zorgaanbieder.• Laat zich zo mogelijk voorlichten door de aanvrager van de VWM, de (wettelijke) vertegenwoordiger van de jongere, de zorgverantwoordelijke, de ter zake deskundige externe arts, degene die de jongere feitelijk verzorgt en eventueel degene die een aanvraag voor een VWM had kunnen indienen maar dat niet heeft gedaan.• Kan onderzoek door deskundigen bevelen.• Biedt de jongere of diens advocaat gelegenheid te reageren op de inbreng van de hiervoor genoemde personen.• De rechter kan naast of in afwijking van de voorwaarden in het zorgplan zelf ook voorwaarden stellen betreffende het gedrag van de jongere. <p>Een VWM heeft een geldigheidsduur van ten hoogste een jaar en eindigt op de dag waarop de jongere 23 jaar oud wordt. Op aanvraag van de zorgaanbieder kan het CIZ de rechter verzoeken een VWM telkens met een jaar verlengen.</p> <p>Tegen de uitspraak staat alleen beroep in cassatie open. De beschikking van de rechtbank kan direct worden uitgevoerd.</p>
Termijnen	
Communicatie	<p>De griffier stuurt een afschrift van de uitspraak naar de jongere, de advocaat, de (wettelijke) vertegenwoordigers, eventuele partner van de jeugdige of degene die hem feitelijk verzorgt, het CIZ, de zorgaanbieder en de Wzd-functionaris.</p> <p>Bij afwijzing van het verzoek wordt ook een afschrift gestuurd naar de ter zake deskundige externe arts.</p>

Stroomschema in geval de jongere zich niet houdt aan de voorwaarden, dan wel dat gevreesd wordt dat desondanks ernstig nadeel zonder opname niet kan worden afgewend.

Zorgverantwoordelijke

Actie	Overwegen de VWM om te zetten in een RM
Wat	De zorgverantwoordelijke vraagt advies aan een externe deskundige, conform artikel 11 van de Wzd.
Termijnen	Jongere en wettelijke vertegenwoordigers binnen vier werkdagen informeren.
Communicatie	

Externe deskundige

Actie	Opstellen advies
Wat	Gaat na of 1. het ernstig nadeel niet langer buiten de instelling kan worden afgewend ook al houdt de cliënt zich aan de voorwaarden. 2. de cliënt zich niet houdt aan de voorwaarden.
Termijnen	
Communicatie	

Zorgverantwoordelijke

Actie	Besluiten jongere op te nemen.
Wat	De zorgverantwoordelijke kan, nadat advies van externe deskundige is ingewonnen, de jongere opnemen als de hiervoor genoemde situatie zich volgens de externe deskundige voordoet. Vanaf het moment van de opname geldt de VWM als een RM. De opname duurt niet langer dan ten hoogste de termijn van de resterende geldigheidsduur van de VWM, maar niet langer dan zes maanden. ⁷
Termijnen	
Communicatie	De zorgverantwoordelijke stelt de jongere schriftelijk in kennis van zijn besluit tot opname en van de redenen daarvoor, met een afschrift aan de Wzd-functionaris, het CIZ en aan de rechtbank die de VWM heeft verleend.

De jongere of diens vertegenwoordiger in geval van bezwaar tegen het besluit van de zorgverantwoordelijke om de jongere op te nemen

Actie	Het CIZ vragen om de rechtbank te verzoeken zich uit te spreken over de beslissing van de zorgverantwoordelijke tot opname
Wat	Aanleveren bij het CIZ: <ul style="list-style-type: none">• Een aanvraag tot een beslissing van de rechter (art. 25 jo. art. 28ad Wzd)• Een afschrift van de beslissing van de zorgverantwoordelijke tot opname van de jongere (art. 28ad lid 2 jo art. 28ac lid 1 Wzd)• Het advies van een externe deskundige over de voorgenomen opname (art. 28ad lid 2 jo art. 28ac lid 1 Wzd)
Termijnen	
Communicatie	

⁷ In sommige gevallen zal blijken dat een paar dagen tot rust komen voor de jongere voldoende zal blijken om het leven in het kader van een VWM voort te zetten. In dat geval kan de procedure worden afgebroken.

Dit is een uitgave van

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Bezoekadres
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
070-340 7911

Postadres
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl/vws

<<april 2020>>

Voor meer informatie over
De Wet zorg en dwang verwijzen wij
u graag door naar
<https://www.dwangindezorg.nl/wzd>